

Наталія ЯКОВЕНКО,
докторка історичних наук,
професорка кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДИПЛОМАТИЧНІ ЗУСИЛЛЯ УКРАЇНИ У ВІДНОСИНАХ ІЗ НАТО В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Анотація. У статті висвітлено дипломатичний аспект відносин Україна – НАТО в період військової агресії росії проти України, розпочатої 2014 року. Зазначено, що принцип, на якому ґрунтуються плідні відносини між Україною і Північноатлантичним альянсом, полягає в тому, що без участі України в діяльності останнього в Європі неможливо побудувати неподільну безпеку. 2018 року Верховна Рада остаточно схвалила зміни до Конституції України щодо ідеї вступу до ЄС і НАТО.

Вказано, що впродовж російсько-української війни дипломатична взаємодія України з Альянсом відбувалася й у форматі діяльності Комісії Україна – НАТО (КУН). Однак вступ України до НАТО затягнувся, і Київ намагається донести до членів Альянсу: вони теж частково відповідальні за трагічний розвиток нинішніх подій. Наголошено, що цього можна було уникнути, якби Україну вчасно прийняли до НАТО.

Ключові слова: Комісія Україна – НАТО, НАТО, План дій щодо членства в НАТО, російсько-українська війна, саміт НАТО.

Дипломатична взаємодія України з Північноатлантичним альянсом має тривалу і непросту історію, яка докорінно змінила імідж нашої держави у світі. Українська та закордонна наукова думка надала чимало цікавих ідей щодо оптимізації відносин між Україною й Альянсом, вдосконалення механізмів їхньої взаємодії, а також збагачення дипломатичного досвіду обох сторін. Серед учених, котрі зробили значний внесок у дослідження зазначеної проблематики, – знані фахівці й експерти політології, як-от: Роман Вовк, Олександр Кучик, Лариса Лещенко, Євген Магда, Олег Машевський, Марек Мусьол, Григорій Перепелиця, Юрій Теміров, Ігор Тодоров, Джеймс Шерр, Ельжбета Штадтміллер та інші.

Дослідники вказують на значущість України, без якої неподільна європейська безпека неможлива. Питання тільки в тому, наскільки НАТО усвідомлює цю її роль у відносинах з Києвом. Агресія РФ проти України 2014 року, а згодом і повномасштабна війна, яка фактично перетворилася на збройну боротьбу проти всього цивілізованого світу, вкотре довела цю проблему. Трагічні події останніх років, а надто 2022 року, актуалізували дипломатичний аспект багатосторонніх відносин, бо саме інструменти дипломатії можуть стати ефективним важелем гальмування кривавого сценарію на українській землі, зрежисованого кремлем.

Дипломатичні відносини між Україною і Північноатлантичним альянсом почали розвиватися ще 1991 року, невдовзі після здобуття незалежності нашої держави, хоч у Декларації про державний суверенітет України, ухваленій 1990 року, було проголошено курс на дотримання нейтрального та позаблокового статусу. Офіційним оформленням дипломатичних відносин Україна – НАТО стало підписання 9 липня 1997 року в Мадриді Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору. Неодноразову зміну й уточнення «статусів» України, конкретизацію й удосконалення видів «партнерства» з Альянсом простежуємо впродовж еволюції довоєнних відносин Україна – НАТО, яку, на думку професора Г. Перепелиці, слід поділити на такі етапи: співпраця, партнерство й інтеграція [1, с. 39].

Основним етапом цих відносин вважають 2008 рік, коли було проведено Бухарестський саміт НАТО, на якому для України та Грузії пролунала заохочувальна обіцянка про їхнє можливе повноцінне членство в Альянсі. Відтоді минуло 14 років, однак жодних зрушень на шляху до членства немає. Вищезгадані держави навіть не отримали Плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ НАТО), хоч Україна й робила для цього все можливе.

Кінець 2014 року ознаменував етап інтеграції, коли 29 грудня Глава Держави підписав Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості», яким скасував позаблоковий статус України та проголосив намір інтегруватися до євроатлантичних структур безпеки [2]. Збройна агресія російської федерації проти України; тимчасова окупація Автономної Республіки Крим і міста Севастополя; гібридна війна проти нашої держави; військове втручання в східні регіони України; постійний військовий, політичний, економічний та інформаційний тиск з боку росії зумовили пошук ефективніших гарантій незалежності, суверенітету, безпеки й територіальної цілісності України та підштовхнули українське суспільство до рішучих дій. 2018 року Верховна Рада остаточно схвалила зміни до Конституції України щодо курсу на вступ до ЄС і НАТО, зокрема було додано формулювання про європейську та євроатлантичну інтеграцію до преамбули та ще трьох статей Основного закону [3].

Від початку російсько-української війни дипломатія НАТО була побудована на непохитній підтримці суверенітету і територіальної цілісності України в міжнародно визнаних кордонах. Держави-члени Альянсу суворо засудили та не визнали незаконної і нелегітимної анексії Автономної Республіки Крим і міста Севастополя росією та їхньої тимчасової окупації. Безпрецедентні рішення щодо допомоги Україні ухвалили на чергових і позачергових самітах Альянсу: Уельському (2014 р.), Варшавському (2016 р.), Брюссельському (2018 та 2021 рр.), Лондонському (2019 р.) тощо. Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг зазначив: «[...] після незаконної анексії Криму 2014 року і постійної дестабілізації на Сході України з боку сепаратистів, яких підтримує Росія, союзники по НАТО відреагували, посиливши готовність своїх військ; вперше за роки скорочення оборонних видатків усі члени Альянсу інвестують більше в оборону; ми також посилили нашу присутність, військову присутність, у східній частині Альянсу, в регіоні Чорного моря, а також в регіоні Балтії. Все це було зроблено у відповідь на російські агресивні дії проти України. І, крім цього, звичайно, країни-члени НАТО різними способами наклали економічні санкції на Росію. Отже, це підтримка, яка демонструє не лише слова, а й дії [...]» [4].

Саміти Альянсу стали доволі ефективним його дипломатичним інструментом, але не у вимірі превентивному. З розв'язанням повномасштабної війни РФ проти України НАТО 25 лютого 2022 року скликала саміт, щоправда, віртуальний, куди запросили Фінляндію і Швецію, проте не Україну. Його мета – ухвалити дії Альянсу в умовах російського збройного вторгнення в Україну. «Я запросив Фінляндію та Швецію на віртуальний саміт НАТО (який відбудеться 25 лютого). Крім Швеції та Фінляндії, у ньому братимуть участь також президенти ЄС», – пояснив Генсек НАТО [5]. Чому ж Україну, яка є близьким партнером Альянсу та безпосередньо потерпає від агресії росії, на зустріч лідерів НАТО не закликали? Коли Єнса Столтенберга вдруге запитали про допомогу Україні, він зазначив, що НАТО намагалася завадити конфлікту, попереджаючи про плани Москви та погрожуючи санкціями, але «Росія відкрила двері для дипломатичного вирішення» [6]. За результатами саміту ухвалили заяву, де зазначено, що, попри війну, яку росія розгорнула проти України, Північноатлантичний альянс наполягає на праві України самостійно обирати безпекові союзи, до яких вона хоче приєднатися [7]. Ці заяви, що, однак, лунали вже не вперше, свідчать про підтримку прагнень України з боку Альянсу.

24 березня 2022 року лідери 30 країн-членів НАТО за підсумками екстреного позачергового саміту в Брюсселі оприлюднили заяву, в якій висловили позицію щодо війни росії проти України. Вони закликали пре-

зидента путіна негайно вивести війська з України та припинити війну, а Білорусь – співучасть. Лідери країн Альянсу наголосили, що росія має продемонструвати серйозне ставлення до переговорів і негайно припинити вогонь.

Очільники держав-членів НАТО знову підкреслили, що Україна має фундаментальне право на самооборону, тому вони посилять підтримку та надаватимуть їй політичну й практичну допомогу. Зокрема, повідомили, що проти росії запроваджено масштабні санкції, та зазначили, що країни Альянсу, як і раніше, рішуче підтримуватимуть скоординований міжнародний тиск на рф.

Наголошу, що такі декларативні заходи НАТО останнім часом є напрочуд типовими для її дипломатії. Декларації і заяви Альянсу щодо солідарності з Україною та підтримання її незалежності й територіальної цілісності стали звичними явищем, а всі попередні заходи та документи НАТО щодо допомоги Україні, включно з вищезгаданими самітами, вражають тотожністю. Про право нашої держави приєднуватися до безпекових союзів теж було сказано чимало. На зустрічі в Брюсселі члени організації одностайно наголосили на єдності та непохитній підтримці України, та насправді демократичний Альянс, виступаючи проти путіна, й досі робить обмаль для поразки росії. Не без того, що «за кулісами» деякі лідери хотіли би, щоб Володимир Зеленський погодився на будь-яку мирну угоду якомога швидше.

Отже, зустріч країн-членів НАТО 24 березня вкотре довела: Альянс готовий допомагати Україні, однак не ціною своєї безпеки. Відправлення військового контингенту чи закриття неба над Україною він не розглядав, адже це б означало його вступ у війну, що, мовляв, зумовило б значно масштабнішу ескалацію. Не підтримала НАТО й пропозицію Польщі, Данії та Литви направити миротворчу місію до України для допомоги в завершенні війни.

«Ми повинні залишатись єдиними і надавати підтримку Україні, але водночас ми відповідальні зробити так, щоб цей конфлікт не став повномасштабною війною між НАТО і Росією. Саме це є причиною, чому ми чітко заявили, що не розміщуватимемо війська на суходолі в Україні, оскільки єдиний спосіб зробити це – бути готовими брати участь у повному конфлікті з російськими силами», – наголосив Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг [8].

Водночас в Альянсі поступово визнали, що використання загальноприйнятих у цивілізованому світі дипломатичних інструментів для врегулювання українсько-російських відносин є проблематичним через експансіоністську позицію росії, яка не бажає відмовлятися від імперських підходів й усвідомлювати сучасні геополітичні реалії.

Окремо варто зазначити, що ті великі обсяги практичної допомоги Україні в боротьбі з рашистською навалою (постачання зенітних ракетних комплексів і важкого озброєння; гуманітарна, матеріально-технічна й фінансова підтримка; навчання українських військовиків тощо) надають окремі держави-члени НАТО, натовські партнери, а не Альянс як організація.

Упродовж російсько-української війни дипломатична взаємодія України з Північноатлантичним альянсом розвивалася й у форматі діяльності КУН, яка в 2018–2020 роках активізувала обговорення безпекової ситуації в Україні та навколо неї, а також широкомасштабних реформ, спрямованих на реалізацію євроатлантичних принципів і стандартів на тлі прагнень України до членства в НАТО. У листопаді 2018 року через необґрунтоване застосування росією військової сили проти українських суден у Керченській протоці та в квітні 2021 року у зв'язку із нарощуванням військ РФ уздовж українсько-російського кордону було скликано позачергові засідання КУН. Інші нагальні засідання комісії щодо зростання військової присутності росії та її вторгнення до України провели в січні-лютому 2022 року у штаб-квартирі НАТО.

Доленосною подією для дипломатії України мав стати червневий саміт НАТО 2022 року в Мадриді. Загалом із Мадридом (саме там підписали славнозвісну Хартію про особливе партнерство чверть століття тому!) асоціюються головні моменти відносин між Україною та Альянсом. Проте цього разу зустріч лідерів НАТО проходила на тлі повномасштабної війни проти України, яку розв'язала росія. Позаяк збройна агресія РФ зруйнувала мир у Європі, поставила під загрозу безпеку всього континенту, спричинила продовольчу й енергетичну кризи, а також похитнула звичний світовий порядок. «Допомогти Україні зараз закінчити цю війну перемогою на полі бою, тобто дати реально сильну відповідь на дії Росії – це те, що потрібно і нам, і кожній з ваших держав, і всьому Альянсу, усій євроатлантичній спільноті. Якщо ви справді визначаєте Росію своєю головною загрозою, ви маєте повністю підтримати її головну, першу мішень. Це не війна Росії лише проти України, це війна за право диктувати умови в Європі. За те, яким буде майбутній світовий порядок. Тому підтримати саме Україну й саме зараз зброєю, фінансами й політично, такими санкціями проти Росії, які зупинять її здатність оплачувати війну, – це абсолютна необхідність», – наголосив Президент України у зверненні до учасників саміту НАТО [9].

Світова спільнота поважає та визнає Північноатлантичний альянс гарантом безпеки в глобальному вимірі, оплотом миру й основним складником архітектури світової безпеки, проте він теж частково відповідальний за трагічний розвиток нинішніх подій. Адже вже кількаразово заявляли,

що ситуації можна було б уникнути, якби Україну вчасно прийняли до НАТО. В цьому контексті країни Балтії врятувалися від рашистської навали саме завдяки членству в Альянсі. Тож нині вони у відносній безпеці, і в громадськості немає причин хвилюватись, оскільки швидкі рішення щодо зміцнення східного флангу НАТО ухвалено, а наша держава самовідданою боротьбою обумовила концентрацію всіх російських сил саме в Україні.

У низці рамштайнських зустрічей 2022 року, за результатами яких було створено антирашистську коаліцію задля перемоги України, брали участь представники не лише держав-членів НАТО, а й інших країн, зокрема міністри оборони тодішніх аплікантів – Швеції та Фінляндії, які на тлі російської агресії нарешті наважилися відмовитися від нейтрального статусу та розв'язали питання щодо повноцінного членства в Північноатлантичному альянсі. Невдовзі, за рішенням Мадридського саміту НАТО, ці держави отримали запрошення приєднатися (навіть без попереднього виконання ПДЧ НАТО!), а 5 липня 2022 року керівники їхніх дипломатичних відомств підписали протоколи про вступ, тоді як для України поки що це лише мрія. Закономірно постає запитання: чому ж для України це мрія, а для Швеції та Фінляндії – реальність? Хіба в Альянсі забули про обнадійливу обіцянку Україні на Бухарестському саміті?

Зволікання НАТО щодо України свого часу детально пояснювали (цілком об'єктивно!) низкою чинників її неготовності до вступу, як-от: ідеологічними стереотипами у свідомості старшого покоління українців; невідповідністю окремим критеріям і вимогам, що їх Альянс висуває державі-апліканту; необхідністю поглиблювати реформи у військовій сфері тощо.

Стало очевидно, що Україна завдяки героїзму та мужності своїх Збройних сил і громадськості спростувала претензії Північноатлантичного альянсу щодо невідповідності та неготовності до членства. Її показники є не нижчими, ніж у щойно прийнятих до НАТО держав. Агресивна поведінка РФ на міжнародній арені давно підштовхнула Україну до зближення з Альянсом. Ще 2020 року той запросив її до «клубу обраних», і Україна отримала особливий статус партнера з розширеними можливостями, як і Фінляндія та Швеція. На сьогодні в цих державах немає одностайної підтримки членства в Альянсі серед населення (зокрема, у Фінляндії цю ідею підтримує 61% населення, у Швеції – 59% [10]), як це було колись і в Україні. Однак нині «за» вступ України до НАТО 76% населення [11]. Фінляндія та Швеція, як і колись Україна, відмовились од статусу позаблоковості, і саме війна росії проти України зумовила їхню потребу у членстві в організації. Багато експертів звертають увагу на те, що Збройні сили як Фінляндії, так і Швеції, які перебувають поза НАТО, є цілком підготовленими до членства та мають гідну репутацію.

Безперечно, нині ЗСУ також мають позитивний імідж. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба заявив, що прийняття Швеції і Фінляндії до НАТО повністю «обнулило» наратив, що Україну не можна брати до Альянсу через спільний кордон із росією та можливість ескалації. «Ви нам розповідали одне, тепер Швеція та Фінляндія вступили. Цікаво послухати, як ви тепер обґрунтовуватимете, чому Україну не можна брати», – зазначив глава МЗС [12]. Самовіддана боротьба українського народу за свою Батьківщину та блискучі перемоги ЗСУ легко спростовують усі претензії Альянсу до нашої держави. Війна показала, що російська армія слабша, ніж вважали західні розвідувальні служби та Пентагон. Попри всі очікування, Україна може перемогти, і весь світ у захваті від мужності українців. Чому ж тоді НАТО так по-різному сприймає прагнення своїх аплікантів?

Тут слід пригадати проникливі й емоційні слова Президента В. Зеленського на саміті Альянсу в Мадриді про те, що політика відчинених дверей НАТО не має нагадувати «старі турнікети київського метро». «Вони відкриті, а коли підходиш – турнікети закриваються, доки не заплатиш. Хіба Україна ще мало заплатила? Хіба наш внесок у захист і Європи, і всієї цивілізації досі недостатній? Що ще потрібно? Я можу сказати, що нам потрібно: гарантії безпеки і місце у спільному безпековому просторі» [13]. Мимоволі постає риторичне запитання: можливо, НАТО перетворилася на таку собі бутафорську організацію, якщо так боїться росію, уникаючи будь-яких конфліктів із нею? То, може, й наратив сильної НАТО не більше ніж міф?

Висновок: Північноатлантичний альянс як гарант безпеки в глобальному вимірі з його досвідом і величезним потенціалом має робити конкретні кроки значно раніше, а не обмежуватися лише деклараціями і заявами щодо підтримки України. Дипломатичні дії обох сторін, що зумовлюють ухвалення важливих дипломатичних рішень, мали б водночас відчутно вплинути на євроатлантичну безпеку.

Нині процес вступу України до НАТО надто затягнувся, і Київ намагається донести це до Альянсу. Росія активно саботувала членство України в НАТО, бо для неї це було потужним викликом. Тим часом наші євроатлантичні партнери посилювали апетити кремля через свої сумніви та розмірковування: надавати нам ПДЧ НАТО чи вигадати ще якесь випробування? Можливо, вони боялись агресивних планів рф? А вона використала-таки цю невпевненість Альянсу та пішла війною на Україну.

Україна стала ближчою до НАТО після Революції гідності. Впродовж російсько-української війни її дипломатичні зусилля у відносинах з Альянсом були спрямовані на якомога швидше членство в НАТО, що показують заяви українських посадовців під час їхніх візитів і спілкування з натовськими колегами.

Дискусію про запровадження ПДЧ НАТО Україна розпочала ще в липні 2017 року, про що заявив тодішній Президент Петро Порошенко під час пресконференції з Генеральним секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом: «Ми рішуче налаштовані на реформи, маємо чіткий графік, що ми маємо зробити до 2020 року для того, щоб відповідати критеріям членства в НАТО. Ми маємо план на ці три роки, програму до 2020 року. Ми чітко знаємо, що робити. Це вперше в Україні, коли побудована “дорожня карта” що і коли робити» [14].

У вересні 2021 року під час робочого візиту до Сполучених Штатів Америки Президент В. Зеленський зустрівся Є. Столтенбергом і вкотре аргументував необхідність визначити для України часову перспективу вступу до НАТО. Також на початку вересня того ж року Глава Держави обговорив шлях України до НАТО з Президентом США Джо Байденом. В. Зеленський наголосив, що за останні два роки наша держава майже завершила формувати нову цілісну систему національної безпеки, побудовану на стандартах країн Альянсу: «Наш курс на членство в НАТО, принципи й стандарти Альянсу лежать в основі всіх керівних документів у сфері національної безпеки й оборони» [15].

Немає сумніву, що майбутнє України – в НАТО. Проте на червневому саміті Альянсу ПДЧ НАТО Україні не запропонували. Заступник керівника Офісу Президента Ігор Жовква повідомив, що українська влада поки що не робитиме кроків щодо членства в НАТО через позицію окремих країн-членів [11]. У новій Стратегічній концепції НАТО, зокрема, вказано: «Сильна і незалежна Україна є життєво необхідною для стабільності Євroatлантичного простору. Поведінка Москви відображає модель агресивних дій Росії відносно її сусідів та більш широкої трансатлантичної спільноти» [16]. Цю тезу підкріплено практичними ініціативами, які окреслили в останній тиждень червня. Спочатку Є. Столтенберг заявив про намір Альянсу переозброїти Україну відповідно до натовських стандартів, а згодом з'явилися нові заяви й анонси постачання їй важкого озброєння. Україна за збереження такої підтримки щонайменше зможе досягнути рівня обороноздатності, який унеможливить повторний напад росії.

На жаль, вступ України до НАТО наразі не вважають пріоритетом, однак повернутися до переговорів після перемоги над російськими окупантами готові. Перспектива ж членства вельми залежить од перебігу російсько-української війни.

1. *Перепелиця Г.М.* Відносини Україна – НАТО // Матеріали XIV міжнародного тижня в Києві «НАТО після Афганістану». Лекції та статті. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2014. С. 39–48.
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості: Закон України № 35-VIII від 23.12.2014. Дата оновлення: 08.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35-19#Text>

3. Конституція України: Закон № 254к/96-ВР від 01.01.2020, підстава 27-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
4. Спільна зустріч з пресою Генерального секретаря НАТО Єнс Столтенберга і міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби // НАТО. 13 квітня 2021. URL: https://www.nato.int/cps/ru/natohq/opinions_183016.htm?selectedLocale=uk
5. На саміт НАТО покликали Фінляндію та Швецію, але не Україну // Європейська правда. 24 лютого 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/24/7134585>
6. Генсек НАТО уникнув відповіді щодо надання допомоги Україні, війська не надсилатимуть // Європейська правда. 24 лютого 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/24/7134583>
7. НАТО наполягає на праві України приєднатися до Альянсу, незважаючи на війну // Новинарня. 25 лютого 2022. URL: <https://novynarnia.com/2022/02/25/nato-napolyagaye-na-pravi-ukrayiny-pryyednatysya-do-alyansu-nezvazhayuchy-na-vijnu>
8. Куренкова О. «Хто друг, хто партнер, хто продався і зрадив». Підсумки самітів НАТО, ЄС та G7 щодо України // Суспільне. Новини. 26 березня 2022. URL: <https://susplne.media/221829-hto-drug-hto-partner-hto-prodavsa-i-zradiv-pidsumki-samitiv-nato-es-ta-g7-sodo-ukraini>
9. Володимир Зеленський звернувся до учасників саміту НАТО в Мадриді. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oL35906Wutw>
10. Хогин Р. «Маємо сусіда, якому не можна довіряти». Чому Фінляндія та Швеція можуть стати членами НАТО «найближчим часом» // Радіо Свобода. 13 квітня 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/finlandiya-shvet-siya-chlenstvo-v-nato/31801511.html>
11. Карловський Д. У Зеленського кажуть, що не робитимуть кроків у НАТО через позицію окремих країн // Українська правда. 25 червня 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/06/25/7354669>
12. Вступ Швеції та Фінляндії до НАТО обнулив аргументи про неможливість взяти туди Україну – Кулеба // НВ. 4 липня 2022. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/vstup-shveciji-finlyandiji-do-nato-obnuliv-vidmovki-dlya-ukrajini-zayaviv-kuleba-novini-ukrajini-50254126.html>
13. Як турнікети у київському метро: Зеленський розкритикував політику «відчинених дверей» НАТО (відео) // Фокус. 29 червня 2022. URL: <https://focus.ua/voennye-novosti/520618-rfr-turnikety-v-kievskom-metro>
14. Україна почала дискусію щодо ПДЧ у НАТО – Порошенко // BBC News. Україна. 10 липня 2017. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-40558290>
15. У Нью-Йорку відбулася зустріч Володимира Зеленського з Генеральним секретарем НАТО // Офіційне інтернет-представництво Президента України. 22 вересня 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/u-nyu-jorku-vidbulasya-zustrich-volodimira-zelenskogo-z-gene-70769>
16. Лисогор І. Країни НАТО ухвалили нову концепцію: «Незалежна Україна є життєво важливою для стабільності в регіоні». А Росія тепер офіційно стала «найбільш небезпечною і прямою загрозою» // LB.ua. 29 червня 2022. URL: https://lb.ua/world/2022/06/29/521601_kraini_nato_uhvalili_novu_kontseptsiyu.html

Natalia YAKOVENKO,
Doctor of History, Full Professor,
Department of International Organisations and Diplomatic Service,
Educational and Scientific Institute of International Relations,
Taras Shevchenko National University of Kyiv

UKRAINE'S DIPLOMATIC EFFORTS IN RELATIONS WITH NATO IN CONDITIONS OF RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Abstract. The article highlights the diplomatic aspect of Ukraine-NATO relations during Russia's military aggression against Ukraine, launched in 2014. Ukraine's diplomatic interaction with the North Atlantic Alliance already has a long and difficult history, which has radically changed the image of our country in the world. The indisputable principle on which the fruitful Ukraine-NATO relations are based is that without Ukraine's involvement in the Alliance's activities, it will be impossible to build indivisible security in Europe. In 2018, the Verkhovna Rada finally approved the amendments to the Constitution of Ukraine regarding the formulation of the idea of joining the EU and NATO. This decision consolidated Ukraine's strategic course at joining the Alliance and the European Union and made it impossible to change that political course.

From the very beginning of the Russian-Ukrainian war in 2014, NATO diplomacy was grounded on its steadfast position to support Ukraine's sovereignty and territorial integrity within internationally recognised borders. However, NATO declarations and statements regarding solidarity with Ukraine have become a staple feature of diplomacy of the Alliance. During the Russian-Ukrainian war, diplomatic interaction between Ukraine and the Alliance took place in the format of the Ukraine-NATO Commission (UNC). The process of Ukraine's accession to NATO has been too long, and Kyiv is still trying to convey this to the Alliance. The author is arguing that if our country had taken the same steps as a number of other CEE states, having acquired the status of a full member of the Alliance, the unleashing of aggression by the Russian Federation could have been averted.

Keywords: Russian-Ukrainian war, NATO, membership in the Alliance, NATO summit, Ukraine-NATO Commission, MAP.